

TAM-REVY

Meddelanden från TAM-Arkiv • Nummer 1, juni 2004

Vi skriver vår historia medan vi lever sid 5

TAM-Arkivs forskningsråd sid 7

Tankar om TAM-Arkiv 1984-2004 sid 9

TAM-Arkiv i framtidens arkivmiljö sid 13

TAM-REVVY

Innehåll

- 2 Redaktören har ordet
- 3 Noterat
- 4 Arne H Eriksson in memoriam
- 5 Vi skriver vår historia medan vi lever
- 7 TAM-Arkivs forskningsråd
- 9 Självständighet och professionalism, koncentration och integration. Tankar om TAM-Arkiv 1984-2004
- 12 Ur arkivets gömmor
- 13 TAM-Arkiv i framtidens arkivmiljö
- 15 Nya böcker

TAM-Revy nr 1, juni 2004

Årgång 7

Redaktör och ansvarig

utgivare: Annelie Johansson

I redaktionen även: Björn Holmberg

Grafisk form och layout:

Clou form/Madeleine Vestin

Kopiering: Katrineholm Printshop

TAM-Arkiv

Västmannagatan 52

Box 6157, 102 33 Stockholm

Telefon: 08-54 54 15 60

Fax: 08-31 71 76

E-post: tam-arkiv@tam-arkiv.se

Hemsida: www.tam-arkiv.se

Omslagsbild:

Arkivarierna Ylva Taubert och Ulrika Sjödin vid TCOs 60-årsjubileum.

Redaktören har ordet:

Föreningen TAM-Arkiv (då Tjänstemannarörelsens Arkiv och Museum) bildades 1984, och firar alltså 20-årsjubileum i år. Det var redaktionens, dvs min och Arnes H Erikssons, tanke att det här numret av TAM-revy skulle vara ett jubileumsnummer med TAM-Arkivs förflutna och framtid som tema. Arnes plötsliga och oväntade bortgång kom som en chock för oss på kansliet, och har naturligtvis påverkat arbetet med tidskriften. Jag har valt att ändå publicera den artikel om TAM-Arkivs utveckling, som Arne hann skriva före sin död. Nu kan den delvis betraktas som en summering av hans verksamhet vid TAM-Arkiv.

Övriga artiklar är också tillkomna med tanken att summera och se framåt: TAM-Arkivs ordförande Solweig Eklund och vice ordförande Claes Färm ger sin syn på verksamheten i en intervju; Leif Gidlöf, arkivråd på Riksarkivet och expertledamot i TAM-Arkivs styrelse, placerar in institutionen på Sveriges arkivkarta; Anders Berge, professor i historia vid Stockholms universitet och expertledamot i TAM-Arkivs styrelse, berättar om forskningsrådets tillkomst och utveckling.

TAM-Arkivs första tjugo år kan betecknas som framgångsrika. Framtiden ter sig också ljus. Goda förutsättningar, både ekonomiska och personella, finns för att ytterligare utveckla verksamheten. Det finns fyra prioriterade områden att arbeta vidare med under de närmaste åren:

Genom att ytterligare utvidga medlemsbasen kan verksamheten effektiviseras ytterligare ekonomiskt och administrativt. För forskarna är det också en fördel om arkivmaterialet från TCO- och SACO-området finns samlat på ett ställe. Visionen är att TAM-Arkiv skall uppfattas som det självklara valet av arkivinstitution för dessa organisationer.

Samarbetet och interaktionen med medlemsorganisationerna skall utvidgas. Införandet av ett kontaktpersonsystem, "personlig arkivarie" och servicedagar har mottagits mycket positivt. Målet är att medlemsorganisationerna skall se TAM-Arkiv som den naturliga samarbetspartnern i frågor som rör arkivering och dokumenthantering.

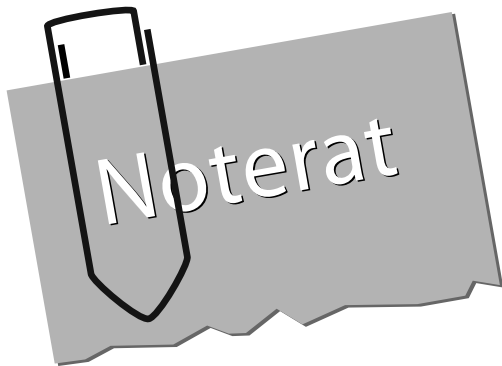
Arbetet med att säkra långtidsbevarandet av det digitala arkivmaterialet är en ödesfråga för alla arkivinstitutioner. TAM-Arkiv är en för liten institution för att i egen regi kunna utveckla former för digitalt bevarande, men det är väsentligt att vi håller oss uppdaterade genom att driva egna digitala projekt i samarbete med medlemsorganisationerna, och genom att samarbeta med andra arkivinstitutioner.

I TAM-Arkivs uppdrag ingår att främja historisk forskning och annan kunskapsutveckling beträffande medlemsgruppernas framväxt, organisering, betydelse för samhällsutvecklingen, deras yrken och professioner, arbete och livsformer. Den forskningsfrämjande verksamheten, som bedrivs via TAM-Arkivs forskningsråd, är en väsentlig del av institutionens profil. Formerna för rådets arbete skall ses över för att säkerställa en fortsatt verksamhet.

Till sist önskar jag er alla en riktigt skön sommar.

Stockholm i juni 2004

Annelie Johansson

TCOs 60-årsjubileum

Den 10 maj firade TCO sitt 60-årsjubileum med en stor fest i 1940-talsanda. TAM-Arkiv bidrog till firandet med en exposé över TCOs historia som den speglas i arkivmaterialen. Utställningsproducenterna Ylva Taubert, arkivarie på TAM-Arkiv, och Ulrika Sjödin, praktikant från arkivkursen vid Stockholms universitet, guidade i utställningen iförda tidstypiska kläder.

Ulrika Sjödin och Ylva Taubert.

Rättelse

Anders Kjellberg har meddelat att han har hittat ett fel i sin artikel om privattjänstemännens fackliga organisationsmiljö i förra numret av TAM-revy. Radiotelegrafistföreningens första strejk inträffade 1921-1922 (ej 1919 som det uppges i tabell 3). Strejken resulterade i föreningens första kollektivavtal, som undertecknades 1922. För en längre version av artikeln hänvisas till TAM-Arkivs hemsida: www.tam-arkiv.se

Medlemskonferens om ärendehantering och digitalt långtidsbevarande

Den 12 oktober arrangerar TAM-Arkiv tillsammans med Riksarkivet en medlemskonferens, vars tema är ärendehantering och digitalt långtidsbevarande. Konferensen äger rum på Riksarkivet under en heldag. Separat kallelse och program skickas ut före sommaren. Boka dagen!

Ny redaktionsmedlem

Redaktionen för TAM-revy har fått förstärkning för om detta nummer. Det är arkivarie Björn Holmberg, mångårig medarbetare hos TAM-Arkiv, som skall vara redaktören behjälplig med produktionen av tidskriften i fortsättningen. Här ses Björn under sin dagliga gärning i arkivet.

Personal

Susanne Litzén, som tidigare har arbetat hos oss, är projektanställd till och med den sista september för ordnings- och förteckningsarbeten i Svensk sjuksköterskeförenings arkiv. Fredrik Lindberg, som gjorde sin praktik under arkivutbildningen på TAM-Arkiv, sommarjobbar under 8 veckor med bl a omflyttningsarbeten för att bereda plats för nya leveranser under hösten.

Träff för arkivhandläggare

Den 24 mars arrangerades en träff för arkivhandläggare på medlemsorganisationerna. Ämnet för dagen var hantering och arkivering av fotografiskt

material. Träffen var som vanligt välbesökt. De råd som förmedlades vid träffen finns samlade på vår hemsida www.tam-arkiv.se

Arne H Eriksson in memoriam

Som tidigare meddelats avled TAM-Arkivs före chef Arne H Eriksson den 12 mars i sviterna efter en hjärtoperation. TAM-Arkivs styrelse och personal mottog med bestörtning beskedet om hans bortgång, och kommer att minnas honom för hans hängivenhet och engagemang i verksamheten.

Arne tillträdde som chef för TAM-Arkiv 1995. Han hade då bakom sig en karriär som ombudsman inom Statstjänstemannaförbundet och TCO, samt som utredare på Arbetslivsinstitutet. Under hans ledning har TAM-Arkiv utvecklats till vad institutionen är idag. Verksamheten har stabiliserats och professionaliserats. På Arnes initiativ genomfördes den stadgeändring som gjort en vidgning av medlemsbasen möjlig, en förändring som har stor betydelse för TAM-Arkivs framtid. Arnes stora

intresse för forskningsfrågor resulterade i en omformning och vitalisering av TAM-Arkivs forskningsråd. Han initierade utgivningen av Forskningsrådets skriftserie *Tjänstemän och Historia*, som hittills utkommit med två nummer. Han var pådrivande i utvecklingen av digitala sökmedel i arkivverksamheten på TAM-Arkiv, bl a bilddatabasen Pictor. Inte minst tog han initiativet till utgivningen av vår tidskrift TAM-revy, som nu är inne på sjunde utgivningsåret. När Arne i juli förra året drog sig tillbaka från chefsstolen lämnade han efter sig en välskött arkivinstitution med god ekonomi och stora framtidsutsikter.

Arne var vår chef i 8,5 år. För mig var Arne inte bara min chef utan också min mentor och gode vän. Vi delade många intressen utöver det för TAM-Arkivs välfärd –

intresse för människor, för litteratur, resor och för djur och natur. Vi förde många och långa samtal, om jobbet naturligtvis, men också om existentiella frågor. Jag vet att han såg fram emot att nu kunna ägna mer tid åt sina intressen – att slutföra sin avhandling i historia, att resa, att utveckla sitt pianospel. Därför känns det så grymt och orättvist att han på detta sätt rycktes bort, i sviterna efter en operation som var menad att förbättra hans livskvalitet.

Orättvist, och ofattbart. Arnes plötsliga och oväntade bortgång kom som en chock för oss alla här på TAM-Arkiv, och det har känts svårt att få kraft att gå vidare. Men det bästa sättet att hedra Arnes minne är naturligtvis att arbeta vidare i hans anda, och då inte minst med den verksamhet som låg hans hjärta allra närmast, den forskningsfrämjande verksamheten.

Arne, vi här på TAM-Arkiv kommer alltid att minnas dig – med saknad, men också med glädje. Vi önskar dig en god seglats.

För TAM-Arkivs styrelse
och personal

Annelie Johansson

Vi skriver vår historia medan vi lever

Av Eva Rozgoni

Vad är nyttan med att bevara sin historia? Vad är det för drivkraft som fått många tjänstemanna- och akademikerorganisationer att arkivera sin historia hos TAM-Arkiv? Och hur ser medlemsorganisationerna på sin arkivinstitution – TAM-Arkiv? Vi bad ordföranden i TAM-Arkiv, Solweig Eklund, och vice ordföranden, Claes Färm, att ge sin syn på arkivets betydelse.

För Solweig Eklund, vice ordförande i Lärarförbundet, innebär det dagliga arbetet ständiga omprioriteringar i en verksamhet i stark utveckling. Detta har gett henne insikt i historiens betydelse för att bevara kunskap för framtiden.

– Vi skriver vår historia medan vi lever, och som vice ordförande i Lärarförbundet är jag intresserad av att arbeta med alla frågor som är viktiga för förbundet, både yrkesfrågor och villkorsfrågor. Det handlar om att bevara viktiga värden.

Lärarförbundet blev medlem i föreningen TAM-Arkiv vid bildandet 1984. Solweig Eklund är ordförande sedan 2003 och var tidigare sedan flera år vice ordförande.

Akademikerförbundet SSR valde att bli medlem för att spara tid och resurser. Förbundssekreterare Claes Färm säger att förbundet år 2000 hade tagit beslutet att bara göra det man var bra på för att effektivisera verksamheten inom förbundet, resten lade man ut på entreprenad.

– I det sammanhanget bjöd TAM-Arkiv in till konferens och då insåg vi att det var precis det här vi hade letat efter. Någon som är professionell på arkivering och även tar hand om att marknadsföra

Solweig Eklund.

och göra materialet tillgängligt för forskningen.

Och eftersom Akademikerförbundet SSR var en av de första SACO-organisationerna som blev medlem i TAM-Arkiv, tyckte man att det var viktigt att ha en SACO-representant i styrelsen.

– Det handlar om att ta sitt ansvar för att påverka utvecklingen av arkivet, säger Claes Färm som tog på sig uppdraget som vice ordförande vid senaste föreningsstämman 2003.

Vad vill du åstadkomma med ditt arbete i TAM-Arkivs styrelse?

Solweig Eklund menar att det är centralt att förbunden inser hur

viktigt det är att bevara sin historia. Det är i ljuset av historien som man kan planera för förbundets framtid.

– Det gäller också att inse den enorma kunskap som finns i arkiven, och ställa denna kunskap till förfogande för forskningen, så att den blir bearbetad, synliggjord och analyserad. TAM-Arkivs forskningsråd spelar här en viktig roll som forum för vetenskaplig debatt och inspiratör för andra forskare.

Claes Färm vill visa andra SACO-organisationer på fördelarna med medlemskapet i TAM-Arkiv, och ser fram emot att föreningen växer med fler medlemmar från SACO-området.

– Det handlar om att bredda un-

Claes Färm.

derlaget, inte minst ur forsknings-synpunkt, för att ha allt material samlat på ett och samma ställe. Men naturligtvis gör också fler medlemmar att man kan skapa en ekonomiskt och administrativt effektiv arkivinstitution, med en rimlig kostnad för medlemsorganisationerna.

Hur har TAM-Arkiv utvecklats under den period du suttit i styrelsen?

Claes Färm menar att den senaste tidens utveckling av digitalt bevarande är både viktig och spännande.

– TAM-Arkiv har tagit itu med framtidsfrågorna på ett utmärkt sätt, och projektarbetet kring digital arkivering är ett bra exempel. Styrelsearbetet har gett mig stor inblick i en värld som var fullständigt främmande för mig, och jag har fått lära mig vilket oerhört engagemang och intresse det finns och hur man professionellt jobbar med arkivfrågor.

Solweig Eklund har sett verksamheten utvecklas under sin tid i styrelsen. Rent innehållsmässigt nämner hon inrättandet av forskningsrådet och utvecklandet av den

digitala bilddatabasen Pictor. Hit hör förstås också framtidsprojektet om digitalt långtidsbevarande, där TAM-Arkiv faktiskt är något av pionjärer bland föreningsarkiven, menar Solweig Eklund.

– Minst lika viktigt som en professionell arkivhantering, är samarbetet med medlemsförbunden, poängterar hon. Genom ett aktivt system med kontaktpersoner och servicedagar möter TAM-Arkiv förbunden på deras hemmaplan, och kan ge stöd redan vid källan när det gäller hur material ska sparas och hanteras innan det levereras till TAM-Arkiv.

Båda ser som ytterst positivt att TAM-Arkiv tagit sig an framtidsfrågorna och problematiken kring hur arkiveringen bör se ut i en framtid för att vi ska kunna läsa materialet. Glädjande är också att TAM-Arkiv nu rekryterar både tjänstemanna- och akademikerorganisationer, och att intresset ökar tack vare att flera SACO-förbund blivit medlemmar.

– Det är en utmaning för styrelsen att medverka till att TAM-Ar-

kiv växer och får fler medlemmar och därmed ökade förutsättningar för att satsa på framtidsfrågor, säger Claes Färm.

För att ställa saker och ting på sin spets – varför behövs TAM-Arkiv?

Solweig Eklund kontrar med frågan: Vad var det som fick arbetarrörelsen att tidigt skapa sitt arkiv, som nyligen firade 100-årsjubileum? Och hur kom det sig att folkskollärarna var så måna om att arkivera varje steg i utvecklingen av skolan?

– Svaret tror jag ligger i att bägge dessa grupper varit så angelägna om att förändra samhället, och att det var deras drivkraft för att dokumentera de egna bidragen till förändringen. När TAM-Arkiv bildades 1984 kunde det ses som den andra institutionen av rikskaraktär för föreningar, näst efter Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek, och då är det viktigt att vi tar ansvar för att kunskapen om tjänstemäns och akademikers yrken och verksamheter bevaras för eftervärlden.

– Sett ur forskarnas synvinkel är det ju också mycket enklare om tjänstemanna- och akademikerorganisationernas arkiv finns samlade på ett ställe, säger Claes Färm, och forskarna slipper vända sig till 25-30 organisationer i sitt sökande efter material.

Han tillägger att för många organisationer är arkivfrågorna en sekundär fråga. De största kanske klarar av dem på ett bra sätt, men för alla övriga är det nödvändigt att samarbeta med en professionell partner som TAM-Arkiv för att kunna sköta sin dokumenthantering och arkivering effektivt.

Varför anser du att en organisation ska vara medlem i TAM-Arkiv?

Både Solweig Eklund och Claes Färm talar sig varma för tjuugoåringen TAM-Arkiv. Här finns en samlad kunskap att ta del av, menar de.

– Att vara medlem i TAM-Arkiv är det bästa sättet att på ett profes-

sionellt sätt lösa sina arkivfrågor – till en skäligen och rimlig kostnad, säger Claes Färm.

– Och varför inte som tjänstemanna- eller akademikerorganisation välja en arkivinstitution som specialiserat sig på fackförbund? Det tycker jag är ett starkt argument, säger Solweig Eklund. Här finns kunskapen och samtidigt kommer man in i den gemenskap som fackföreningsrörelsen representerar.

TAM-Arkiv siktar mot framtiden, vilka är de viktigaste frågorna?

En hjärtefråga för både Solweig Eklund och Claes Färm är att lyckas få andra att förstå hur viktigt det är att bevara sin historia för eftervärlden.

– Vi måste ju kunna berätta för framtida generationer om vad som hände, säger Claes Färm.

– Och ju fortare samhället snurrar, desto viktigare känns det, säger Solweig Eklund. Därför är den absolut viktigaste frågan för TAM-Arkiv att hitta vägen till den framtida arkiveringen, vilket nu påbörjats i och med det digitala projektet.

Claes Färm tillägger att framtiden för TAM-Arkiv är helt avhängig av en bra ekonomi. Med fler organisationer som medlemmar har man möjlighet att driva digitala projekt, vilket i sin tur kommer att leda till att ännu fler ser det som fördelaktigt att vara medlem i TAM-Arkiv. Därför är marknadsföringen av central betydelse, anser han.

Hur ser din vision för TAM-Arkivs framtid ut?

– Min vision är att TAM-Arkiv blir den samlade platsen för de fackliga organisationerna inom akademiker- och tjänstemannaområdet, säger Solweig Eklund.

– Jag tror att vi är på väg dit, avslutar Claes Färm. Mot ett större TAM-Arkiv, som är effektivt och har löst frågorna med det digitala långtidsbevarandet och som i princip är oumbärligt för den här delen av föreningsvärlden.

TAM-Arkivs forskningsråd

Av Anders Berge

TAM-Arkivs forskningsråd bildades hösten 2000 för att främja forskning om tjänstemannagrupperna. Det består av samhällsforskare från olika discipliner och landsändar. Det kan vara dags att överblicka vad som gjorts och därmed ge utgångspunkter för kommande diskussioner om TAM-Arkivs förhållande till forskningen.

TAM-Arkivs forskningsråd är inte ett medelsutdelande organ. Dess roll är att vara ett forum för vetenskaplig debatt, att inspirera andra forskare och underlätta för dem att mötas samt att med olika andra handfasta insatser befrämja forskning.

På uppdrag av och i en fortgående dialog med forskningsrådet utarbetade bibliotekarien Bengt Åkermalm den omfattande förteckningen *Litteratur om tjänstemän 1990-mars 2001* (januari 2002). Förteckningen visar att det finns en bred litteratur om olika tjänstemannagrupper. Men det är slående att denna i hög grad *inte* är skriven med utgångspunkt i ett tjänstemannaperspektiv. Andra utgångspunkter har valts, i många fall ”yrke” eller ”profession”. Det är påfallande att enskilda yrkesgruppers villkor och historia under de senaste årtiondena har framlockat mycken forskarmöda. Förutom att

TAM-Arkivs forskningsråd. Övre raden från vänster: Tom Ericsson, professor i historia vid Umeå universitet; Anders Kjellberg, docent i sociologi vid Lunds universitet, även verksam vid Arbetlivsinstitutet i Norrköping; Anders Berge, professor i historia vid Stockholms universitet och ordförande i rådet. Undre raden från vänster: Christina Florin, professor i historia vid Stockholms universitet, även verksam vid Institutet för framtidsstudier; Ann Kristin Carlström, fil. dr. i etnologi och forskningsledare vid Arbetets Museum; Mats Greiff, docent i historia vid Lunds universitet, verksam vid högskolan i Malmö. På bilden saknas: Lisa Öberg, fil. dr. i historia, verksam vid Södertörns högskola; Hans De Geer, professor i företagandets etik och historia vid Handelshögskolan i Stockholm; Eva Fägerborg, fil. dr. i etnologi, verksam vid Nordiska museet; Mats Essemyr, fil. dr. i ekonomisk historia, verksam på TCO; samt Eskil Wadensjö, professor i arbetsmarknadspolitik, verksam vid Institutet för social forskning (SOFI)

underlätta för alla intresserade att orientera sig i litteraturen påminner Åkermalms förteckning – som finns i både digital och pappersform – om möjligheten att med hjälp av tjänstemannabegreppet se på mera övergripande sätt på arbetslivet.

Forskningsrådet har också startat skriftserien ”Tjänstemän & historia”. Två nummer har hittills sett dagens ljus: Jonny Hjelm, *Klämda mellan sköldarna. Sveriges arbetsledare under 1930- och 1940-talen* (2002) och Finn Bergstrand, *DACO 1931-1937. En svensk tjänstemannarörelse växer fram* (2003). Genom att erbjuda publiceringsmöjlighet vill skriftserien uppmuntra forskare att överväga tjänstemannaperspektiv på sina ämnen. En oväntad konsekvens av arbetet med serien var att vi upptäckte ett antal opublicerade licentiatavhandlingar i statsvetenskap från 1960-talet, där detta perspektiv är framträdande. Bergstrands studie är en av dessa.

Internt har forskningsrådet haft en livaktig diskussion kring olika infallsvinklar på företeelsen tjänstemän. Ledamöter har bidragit med diskussionspromemorior om ”Tjänstemännen och medelklass-

en”, ”Tjänstemän och genus – förslag till framtida forskningsområden” och ”Tjänstemännens fackliga organisationsutveckling”. Externa gäster som docent Torsten Svensson och professor Maths Isacson har med sina inlägg gett debatten ytterligare näring.

Rådet har också sökt samarbete med andra parter. I samverkan med Samtidshistoriska institutet vid Södertörns högskola genomfördes ett seminarium om ”Tjänstemännens 1970-tal” med utgångspunkt i Lennart Bodströms nya bok ”Mitt i stormen”. Vi har mött forskningsrådet vid Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek för att utbyta tankar och erfarenheter.

Den år 2000 genomförda konferensen ”Tjänstemännen och svensk samhällsutveckling under 1900-talet”, som professor Tom Ericsson vid Umeå universitet och jag beviljades anslag för av Riksbankens Jubileumsfond, var något av ett preludium till forskningsrådets arbete. Ett vetenskapligt tankeutbyte inleddes, som efter rådets bildande fortsatt.

En redogörelse för TAM-Arkivs forskningsråds första fyra år skulle

vara ofullständig om inte Arne H Erikssons roll berörs. I egenskap av sekreterare var han hela tiden motorn i rådets praktiska arbete. Han var också idégivaren och eldsjelen bakom rådets bildande. I sin egen forskning som doktorand i historia vid Stockholms universitet ville han utveckla sitt perspektiv på tjänstemännen som social kategori. I kraft av sin vetenskapliga kompetens var han en uppskattad deltagare i debatterna inom rådet och i andra fora.

Det må ankomma på andra att utvärdera forskningsrådets verksamhet under de gångna åren. Med min utgångspunkt i forskarsamhället vill jag bara säga, att ett forskningsintresserat och forskningsbefrämjande arkiv är mycket uppskattat. Intresserade forskare kan å sin sida förstärka och profilera denna sida av arkivets verksamhet. Arkivföreträdare och forskare som förenas av övertygelsen att ett tjänstemannaperspektiv kan tillföra väsentliga ting till vetenskap och samhällsdebatt har goda skäl att fortsätta det inledda samarbetet.

TAM-Arkivs medlemmar 1 juni 2004

- Akademikerförbundet SSR
- Fackförbundet ST
- Farmaciförbundet
- Finansförbundet
- Försvarsförbundet
- Försäkringstjänstemannaförbundet (FTF)
- Journalistförbundet
- Lotsförbundet
- Lärarförbundet
- Miljö- och hälsoskyddstjänstemannaförbundet
- Nordiska Finansanställdas Union (NFU)
- Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR)
- Polisförbundet
- Privattjänstemannakartellen (PTK)
- SIF
- SKTF
- Skogs- och lantbrukstjänstemannaförbundet (SLF)
- Svenska Folkhögskolans Lärarförbund (SFHL)
- Sveriges Fartygsbefälsförening (SFBF)
- Sveriges Tandläkarförbund
- Teaterförbundet (TF)
- Tjänstemannaförbundet HTF
- Tjänstemännens Bildningsverksamhet (TBV)
- Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)
- Tull-Kust
- Vårdförbundet

Självständighet och professionalism, koncentration och integration. Tankar om TAM-Arkiv 1984-2004

Av Arne H Eriksson

Ombedd av denna tidskrifts redaktör – tillika TAM-Arkivs chef – att säga något om TAM-Arkivs utveckling som institution under de gångna 20 åren, måste först erkännas att den som själv suttit vid spalkarna i 8,5 år, naturligtvis är part i målet. Om de här raderna stimulerar till invändningar eller frågor, så är det bara välkommet. Spalterna i TAM-Revy står öppna för inlägg!

Jag har valt att inrikta mig på TAM-Arkivs utveckling från formell till reell självständighet, på betydelsen av professionella värden och normer samt på koncentrationen till några huvuduppgifter och integrationen av dessa. I verkligheten hakar mycket av detta i vartannat på olika sätt.

Självständighet och professionalism

Handlingsutrymmet för en styrelse och ledning beror på flera faktorer. Dit hör givetvis ekonomin. Men även ideologin och historien kan ha sin stora betydelse, som det följande ska visa.

Saknar man egna ekonomiska och administrativa resurser och reserver måste man lita till andras välvilja. Ekonomin var rätt länge tämligen så skakig. Av historiska skäl var det givetvis TCO som i första hand fick rycka ut när det krisade. Samtidigt måste sägas att det var medlemsorganisationernas gemensamma ekonomiska ansvarstagande som gjorde det möjligt att överleva. Detta ansvarstagande har heller inte minskat med tiden, snarare

rare tvärtom. TAM-Arkiv är en i hög grad självfinansierande institution. Vårt enda (löpande) offentliga bidrag motsvarar idag mindre än 10 % av verksamhetskostnaderna. Balansen mellan kostnader och intäkter är god och föreningen förfogar över ett betryggande eget kapital.

De första årens trassel med ekonomin berodde till inte ringa del på att kalkylerna var alltför optimistiska när det gällde statsbidrag till finansieringen. Till investeringskostnaderna bidrog visserligen Lotterimedelsfonden ganska frikostigt. Det var den löpande driften som var problemet. Någon månad efter föreningens tillkomst gjordes en formell uppvaktning för det berörda statsrådet, Bengt Göransson. Förutom ledande personer inom TAM-Arkiv deltog också

TCO:s ordförande. Man överlämnade en skrivelse, där det krävdes att staten årligen skulle tillskjuta ett belopp för driften som var lika stort som medlemsorganisationernas. För 1985 skulle det röra sig om 1,5 mkr, i dagens penningvärde 2,8 mkr. Man lät härvid – i inlindade ordalag – förstå att en sådan finansieringsmodell skulle uppfylla ett krav på likabehandling vid jämförelse med Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek (ARAB), som var (och är) en stiftelse med staten, LO och det socialdemokratiska partiet som huvudmän och finansiärer.

I allmänna ordalag ställde sig uppenbarligen statsrådet välvillig till den nya föreningens ändamål och önskemål. Parallellen med ARAB tycks han ha låtit passera utan kommentarer. Däremot gjor-

TAM-Arkivs förste chef Thord Wallén (längst t.h.) och förste ordförande Inge Granqvist, SIF, (näst längst t.h.) vid invigningen av TAM-Arkiv i lokalerna på Cardellgatan i Stockholm den 26 april 1985.

Invigningen av TAM-Arkiv i lokalerna på Cardellgatan den 26 april 1985.

de han klart att "betalningsviljan" från statens sida var länkad till organisationsförhållandena på ett helt annat sätt. I klartext: Han ville se en bredare medlemsbas för den nya föreningen/institutionen som inkluderade även SACO-familjen.

Enligt föreningsstadgarna var det visserligen inte något formellt villkor för medlemskap att man tillhörde TCO-sfären. Men för att få med SACO krävdes naturligtvis oerhört mycket mer än så. Huruvida något försök i den riktningen ägde rum känner jag inte till. Klart är under alla förhållanden att den historiska och ideologiska bindningen till TCO vid denna tidpunkt gjorde det närmast otänkbart för TAM-Arkiv att agera på egen hand i en sådan fråga.

Efter något mer än ett decennium hade historia och ideologi klingat bort och TAM-Arkivs be-

slutande organ var redo att ta det steg som statsrådet Göransson efterlyste 1984. Styrelse och stämma slog i all endräkt fast att arkivfunktionerna utgjorde en professionell verksamhet, följande sina egna värden och normer och att arkivbildarnas/medlemsorganisationernas skiftande fackliga åskådningar i det sammanhanget var irrelevanta. Därmed var också sagt att institutionens historiska ursprung inte lade hinder i vägen för en breddning av medlemsbasen. Självfallet såg man SACO-familjen som det stora rekryteringsfältet men stadgar och policy utformades så att TAM-Arkiv skulle bli den naturliga hemvisten för alla riksorganisationer som inte hade sin tillhörighet hos ARAB, således även de som inte ingår i någon av de stora centralorganisationerna. I detta låg även en uppfordran till Riksarkivet att inte

ge plats i sina magasin för sådana arkivbildare som borde samlas hos TAM-Arkiv.

Koncentration och integration

Artrikedomen i den rabatt som de tidigare åren odlades av TAM-Arkiv har med tiden reducerats, de kvarvarande arterna tillhör färre slakten och står närmare varandra. Verksamheten har, med andra ord, koncentrerats till ett fåtal huvuduppgifter och integrationen av dessa har ökat. Jag illustrerar med museets sorgliga slut, den långt lyckligare ändalykten för "tjänstemannarörelsens bibliotek" och utformningen av den forskningsfrämjande uppgiften.

Kombinationen av arkiv och museum var en följd av omständigheternas spel men det råder ingen tvekan, att den under sin korta livstid (1985-1989) var lyckosam.

Utställningar, visningar och andra aktiviteter förlagda till museilokalerna fungerade uppmärksamhets- och skapande för institutionen som helhet. Historien om nedläggningen av museet har berättats tidigare och behöver därför inte upprepas. För de flesta var det förvisso en ofrivillig koncentration som nu ägde rum. (På några håll inom föreningen fanns en skepsis mot museet, sammanhängande med dess inriktning på industrin.) En viktig del av museiverksamheten fördes dock vidare inom arkivets ram och blev på så vis kanske t o m mera profilskapande än den annars skulle blivit. Få, om ens något annat arkiv, hade vid denna tid tagit upp minnesinsamlingar och andra former av dokumentation på sitt program.

Enligt föreningens ursprungliga stadgar ingick det i ändamålet att samla inte bara handlingar och föremål utan också litteratur. Taget efter bokstaven skulle institutionen således också vara ett bibliotek. Varför detta inte avspeglades i namnet på föreningen är svårt att säga. Mer allvarligt var dock att man inte riktigt verkade vara på det klara med att en "samling" av böcker är något helt annat än samlingar av handlingar (eller föremål). Några egna resurser fanns inte heller avsatta för biblioteksverksamhet. Under en tid finansierade landstinget anställning av en bibliotekarie som klassificerade, katalogiserade och ställde upp det bokbestånd som till allt övervägande delen utgjordes av leveranser från medlemsorganisationer som tyckte det var skönt att bli av med sina böcker. Sedan bidragen sinat, bibliotekarien slutat och böckerna packats ned och upp i samband med två flyttningar var en stor del av arbetet spolierat. I det läget gjorde styrelsen ett resolut ingripande och slog fast att tankarna på "tjänstemannarörelsens bibliotek" helt enkelt saknade verklighetsförankring. Boksamlingen gallrades rejält och omdefinierades till ett refe-

rensbibliotek med uppgift att vara en stödfunktion för de anställda och för besökare i arkivet. Därmed var visserligen inte alla problem lösta men de hade i alla fall fått en hanterbart format.

De flesta arkiv önskar – förutom att ge service åt sina arkivbildare – att deras material i största möjliga utsträckning ska komma till användning i olika former av kunskapsutveckling. I själva verket är också en stor del av grovjobbet i arkiven inriktat på att göra materialet

TAM-Arkivs nuvarande lokaler på Västmannagatan i Stockholm. Öppet Hus under Arkivens Dag 1998.

sökbart och tillgängligt. Många, för att inte säga nästan alla institutioner, går dock ett eller par steg längre i ansträngningarna att främja intresset för forskning som helt eller delvis baseras på de egna samlingarna. Det kliv som först togs av TAM-Arkiv var dock av formatet sjumilasteg och det främjande syftet riskerade därmed att tappa kontakten med sina förutsättningar (de egna samlingarna). Även här har ambitionerna växlats ned betydligt. Det nuvarande forskningsrådets uppgift är att främja historiskt inriktad kunskapsutveckling rörande de grupper som har sin arkivmässiga hemvist hos oss.

Att nybildade institutioner gärna tar på sig uppgifter och ambitioner som man sedan tvingas banta eller eliminera är en erfarenhet som

gjorts av många. Att TAM-Arkiv hör till dem kastar på intet vis någon skugga över engagemanget och skaparlusten hos de som var med och drog igång det hela.

Avslutning

De professionella värdenas och normernas överordnade betydelse är idag så starkt förankrad på alla nivåer i organisationen att man helt kan bortse från risken att de skulle komma i fara. Någon risk för disintegration och återuppta-

gande av den "mångkulturella" odlingen föreligger inte heller. Ekonomin är under full kontroll och TAM-Arkivs styrelse och ledning har all den handlingsfrihet som rimligen kan begäras. Möjligheterna har aldrig varit bättre att få till stånd den breddade och mer heltäckande medlemsbas som efterlystes av statsrådet Göransson för 20 år sedan. Kanhända eggas det ansträngningarna lite extra att det sammanlagda medlemsantalet hos TCO- och SACO-förbunden just har passerat LO:s.

Ordförandeposten i Föreningen TAM-Arkiv har innehaft av:

Inge Granqvist (SIF) 1984-1989
 Olle Söderman (ST) 1989-1991
 Gösta Söderberg (SIF) 1991-2003
 Solweig Eklund (Läraryrket) 2003-

Ur arkivets gömmor

Med tanke på temat för detta nummer är det mer eller mindre givet att den utvalda handlingen måste gälla den sammankomst där man beslutade inrätta institutionen, alltså protokollet från det konstituerande mötet i Föreningen Tjänstemannarörelsens Arkiv och Museum. Gängse principer för arkivredovisning talar för att handlingen ska återfinnas överst (först) i en volym som enligt arkivförteckningen för TAM-Arkiv har signum A1:1. Det gör den också. TAM-Arkivs (tidigare namn: Tjänstemanna-

rörelsens Arkiv och Museum) handlingar är ordnade och förtecknade fram t.o.m. 1994/95 och tillgängliga för alla intresserade.

Protokollet ifråga omfattar i sin helhet fyra sidor och kan därför av utrymmesskäl bara återges i extenso i sin mest betydelsefulla paragraf. Den såg i originalutförande ut som bilden nedan visar.

De ombud som fattade beslutet representerade 19 olika organisationer, varav 16 var medlemsförbund i TCO. (De övriga var TCO, TBV och KTK). Dagen då detta skedde

var den 2 oktober 1984. Förberedelserna hade då pågått under ca 1,5 år. I mars 1983 hade TCO-styrelsen tillsatt en arbetsgrupp med uppdrag att utreda arkivfrågan. Under arbetets gång fick man direktiv att också utreda hur arkivet skulle kunna samordnas med SIF:s kontorsmuseum. Gruppens rapport (Tjänstemannarörelsens Arkiv och Museum) blev klar på våren 1984 och i maj tillsattes en interimstyrelse som förberedde konstitueringen. Den formella invigningen av TAM förrättades först den 26 april 1985.

2 (4)

§ 5
Ordförande och
sekreterare

Stämman beslutar
att till ordförande på stämman utse Ulla Britta Platin.
att till sekreterare på stämman utse Thord Wallén
och Christina Kossmann.

§ 6
Justerare
rösträknare

Stämman beslutar
att till justerare och tillika rösträknare utse
Birgit Nyh och Boel Pehrsson.

§ 7
Interims-
styrelsens
arbete

Inge Granqvist redogör för interimstyrelsens arbete.

Stämman beslutar
att godkänna av Inge Granqvist lämnad rapport.

§ 8
Föreningens
konstituering

Interimsstyrelsens ordförande föreslår mot bakgrund av ovanstående att Föreningen Tjänstemannarörelsens arkiv och museum bildas av närvarande ombud.

Stämman beslutar
att bilda Föreningen Tjänstemannarörelsens arkiv
och museum.

Beslutet är enhälligt.

§ 9
Verksamhets-
plan

Thord Wallén redogör för Föreningen Tjänstemannarörelsens arkiv och museums kommande verksamhet.

§ 10
Till...

TAM-Arkiv i framtidens arkivmiljö

Mellan helhetsgrepp och profilering

Av Leif Gidlöf

Som symbol för arkiven och deras verksamhet möter man ofta antikens Janus-ansikte, som vänder sig åt två håll samtidigt. Tanken är naturligtvis att detta skall markera kontinuiteten, överblicken och de dubbla perspektiven både bakåt och framåt. Med andra glasögon skulle Janus naturligtvis också kunna förkroppsliga en kluvenhet mellan olika uppgifter. Bägge tolkningarna är sanna beroende på vad man söker och vill belysa.

Det är frestande att se arkivens uppdrag dialektiskt i meningen att det – som många andra verksamheter – väger mellan ytterligheter som i princip är konstanta men där deras relativa vikt och därmed balanspunkten förflyttar sig över tiden. Är arkivet ett instrument för kontorsrationalisering, ren förvaring eller för aktiv forskning och kultur? Man kan se enkla ord som vårda och visa eller bevara och förmedla som uttryck för skilda uppgifter, men i sak förutsätter de varandra. I den svenska arkivtraditionen ligger att betrakta processen mellan arkivbildning och tillhandahållande som ett sammanhängande helt, även om yrkesterminologi och skiftande värderingar bryter ner uppdraget i praktiskt mer hanterbara men till sitt slutmål ibland svåröverskådliga delar. Här som överallt är det viktigt att skilja på mål och medel.

Den för de flesta givna slutsatsen är hur som helst att arkiv som inte används får ett begränsat värde i praktiken. Användningens spegelbild är att arkiven redan från början bildas och fortsatt bevaras i

sökbart skick. Att så sker på effektivt möjligt sätt ökar dessutom utrymmet för vägval och prioriteringar inom den resursram som finns.

Frågan om arkiv som mer än de påer för förvaring och intern administrativ användning har egentligen ingen längre tradition bakom sig än till sent 1800-tal. Riksarkivet och Krigsarkivet får på 1870- och 1880-talen en mer uttalad forskningsprofil, och vid sekelskiftet börjar strukturen av landsarkiv byggas ut. På den kommunala arkivkartan möter vi Stockholms stadsarkiv i mer utvecklad form 1930, men i övrigt blir konturerna tydligare först i och med strukturförändringarna i perioden 1951-1974. Till ett antal väletablerade stadsarkiv och landstingsarkiv med rötter i 50-talet eller i något fall tidigare fogas numera hela skalan av ambitionsnivåer, även om de legala kraven är i princip desamma i stat och kommun.

Tidigast ute på den enskilda sidan är Arbetarrörelsens arkiv 1902, som först efter andra världskriget börjar följas av ett allt större antal länstäckande folkrörelsearkiv. TAM-Arkiv bildas 1984 som andra institution av rikskaraktär. Regionala arkivinstitutioner inom eller med anknytning till näringslivet – fortfarande ett fåtal – möter vi inte före 70-talet. Försök att få till stånd ett "riksarkiv" för företagen görs redan då men misslyckas genom omöjligheten att finna uppslutning och finansiering till ett så gigantiskt projekt.

Det är lätt att se de ideologiska

cykler som präglar denna gradvis framväxande institutionella arkivstruktur. Fram till 60-talet dominerar den vetenskapliga forskningens behov. Under den offentliga förvaltningens Sturm- und Drang-år mot 60-talets slut och under 70-talet vänds blicken i stället mot arkivbildningen. Man motiverar sig främst som organ för rationalisering och gallring. Rådgivning, tillsyn och service blir grundläggande och ställs utan tvivel framför både vård och användning. Den första stora utredningen om ADB och arkiv kommer 1976.

Samtidigt börjar göra sig gällande en rörelse i riktning mot den breda amatörforskningens behov och arkivens roll även i kulturliv och kulturpolitik. Omsvängningen under 80-talet kan bäst illustreras med titlarna på två av decenniets arkivutredningar - från Samhällets arkivproblem 1981 till Öppenhet och minne 1989. Arkiven framträder mindre som belastning och mer som resurs att utnyttja. Tillgängliggörande och kulturarv blir under 90-talet gängse på gränsen till modeord för arkiv, bibliotek och museer.

I 2000-talets inledning kan möjligen sägas att även kunskapsutveckling tagit plats som ett ideologiskt drivande element i arkivpolitiken. Samtidigt har vi börjat lära oss leva med de motstående intressen som representeras av öppenhet och integritet, en fråga där den politiska balansgången framstår som mest vinglig. Jublet inför teknikutvecklingen och dess enorma potential som informationsförmedlare

börjar nyanseras – det gäller också att finna tekniska former och resurser för ett långsiktigt bevarande.

De senaste 25–30 åren kan som helhet karakteriseras av en starkt ökande professionalisering både i grundutbildningen och i formerna för verksamheten. Kontakterna med arkivbildarna har aktiverats och kompetensförsörjningen blivit en central strategifråga. Balansen mellan generalister och specialister är inte självklar, och snabbare möjligheter till fortbildning är ett alltmer påträngande önskemål.

Samtidigt har fokus flyttats över från verktygen till målen, vilket principiellt är högst rimligt. Effekten är alltid viktigare än produkten. Nackdelen är att det är lättare att ange attraktiva mål än att anvisa tillräckliga resurser. Det är inte heller alltid så att uppdragsgivarna är beredda att ta ansvar för de prioriteringar som en eventuell diskrepans kräver. Vilket i sin tur gör att de dubbla budskapen kan bli ytterligare en oavsiktlig uttydning av Janus-ansiktet.

Säkert är det inte för djärvt att påstå att både teknikutveckling och bredare värdeskalor även har fört arkiv, bibliotek och museer – de s.k. ABM-institutionerna – närmare varandra. Skillnader finns naturligtvis i historisk framväxt och arbetsutrymme, men kulturarvet som ideologi och gemensamt slutmål har blivit tydligare.

Även en tydligt profilerad enskild institution som TAM-Arkiv har att verka i denna allmänna och i mångt och mycket offentligt präglade arkivmiljö, låt vara att flera specifika omständigheter skiljer. Arkivlagstiftningen gäller inte, och tillgängligheten regleras enbart av de deponerande organisationernas villkor. Myndighetsrollens tillsyn och normeringsmonopol finns inte heller med i bilden, däremot givetvis rådgivning och intressemobilisering i mer allmän mening. Frånvaron av partsställning gör också - för att se ytterligare en skill-

nad - att det faktiskt blir i varje fall principiellt enklare för enskilda arkivinstitutioner att ta betalda uppdrag inom sitt verksamhetsområde.

Finansieringen är naturligtvis beroende av en annan beslutsstruktur än på det statliga området, låt vara att nyleveranser även dit numera förutsätter förhandlingar och i princip kommersiella överenskommelser. Det vanliga på det enskilda området är någon form av avtalad basfinansiering mellan huvudmän i kombination med intäkter för förvaring och andra uppdrag, någon gång statsbidrag. På den punkten är TAM-Arkiv inget undantag.

Under sina nu tjugo år har institutionen utvecklats till en viktig och respekterad aktör på det enskilda arkivområdet. Samma intryck gäller det interna samarbetet mellan arkiven i Stockholm. TAM-Arkiv har en naturlig nisch på organisationsområdet. Vad det nu gäller är att även för framtiden säkerställa professionell kunskap med den förnyelse som krävs, en baseekonomi som ger tillräcklig kontinuitet i verksamheten samt en aktiv forskningsmiljö baserad på bestånden. Kanske också att tillräckligt tydligt välja verksamhetsprofil inom ramen för den ekonomi och kompetens som finns.

Avslutningsvis skall jag mycket koncentrerat lyfta fram de punkter som jag ser som de viktigaste att utveckla och i varje fall aktivt förhålla sig till under de närmaste åren. Mitt intryck är att den acceleration som i dag präglar teknikområdet liksom omvärldsutvecklingen i stort gör alltför långsiktiga och vida visioner till räkneövningar utan större innehåll.

Organisation och ekonomi. ”Ekonomi i balans” är något av en besvärjelse som ofta hörs. Kanske mer förbisedd är den inre balansen mellan en grundläggande baseekonomi, som ger möjlighet till långsiktig verksamhetsplanering, och den projektorienterade ekonomi

som hänger samman med kommersiella uppdrag eller andra kortsiktiga intäkter. Vilken fördelning som är lämplig varierar naturligtvis, men det är viktigt att hålla funktionerna isär och inte göra verksamhetens kärnfunktioner beroende av en alltför tillfällig finansiering.

Lokalförhållanden. Centralt läge är viktigt ur ett användarperspektiv men kanske inte alltid optimalt för ekonomi och verksamhet i övrigt. Den strategiska frågan på sikt – beroende av volymutvecklingen – är med säkerhet valet mellan å ena sidan en fortsatt samlad verksamhet utanför innerstaden, å den andra en personal- och forskarmiljö i innerstadsläge kombinerad med en så flexibel fjärrdepå som möjligt för beståndens tillväxt. Möjligheten till samverkan med andra institutioner bör beaktas vid båda alternativen.

Personalstruktur. Kompetensförsörjningen blir allt viktigare, inte minst för en mindre institution med begränsad volym och omsättning i personalen. Utrymmet för att köpa tjänster från varandra berör hela arkivsektorn, och en utveckling mot kompetenscentra i skilda former kan förväntas. Mer eller mindre tillfällig kompetens-tillförsel efter behov bör sålunda beaktas vid den ekonomiska långsiktplaneringen, inte minst med hänsyn till uppdragsverksamheten. Att en sådan flexibilitet påverkar attraktiviteten även vid reguljär personalrekrytering är mycket troligt.

Teknikorienterade medier. Till de traditionella analoga ljud- och bildmedierna har under de senaste decennierna kommit digitala databaser och dokumenthanteringssystem. De förra finns på många håll, medan digitala leveranser tas emot av den statliga arkivorganisationen men mycket sällan i övrigt. Att kunna åta sig arkivrelaterade konsultuppdrag på detta område är angeläget även för TAM-Arkiv och

har redan börjat i liten skala. Frågan om faktiska digitala leveranser är mer komplicerad och torde i varje fall på medellång sikt vara helt beroende av externt samarbete. Även omhändertagandet av ljud- och bildupptagningar i analog form måste uppmärksammas mer inom hela arkivsektorn.

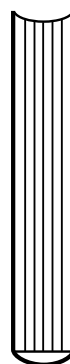
Balansen i verksamheten mellan kärnuppgifter, uppdrag och förmedling. För avvägningen mellan arkivvård och forskningsstöd, ”inre” och ”yttre” arbete, kärnuppgifter och specifika uppdrag ges ett rätt vitt utrymme. Flexibilitet behövs och någon given balanspunkt finns inte. För utvecklingen på lång sikt krävs samtidigt dialog och förankring bakåt mot huvudmännen, som måste uppleva att verksamhetens inriktning tjänar deras intressen i vidaste mening. Inte minst är det viktigt med en realistisk hållning till valet mellan utförande i egen regi och förmedling, eftersom det sällan är möjligt – kanske inte ens ändamålsenligt – för någon institution att vara helt komplett under eget tak. En för TAM-Arkiv och vissa andra föreningsarkiv specifik fråga är slutligen aktiv dokumentation, som även i framtiden rimligen måste begränsas till områden där extern särfinansiering kan skapas.

Samarbetet på arkivområdet. Sedan i varje fall sent 80-tal ingår TAM-Arkiv i ett nätverk för arkivsamarbete i Stockholmsregionen liksom i organisationsanknutna kontakter. Fortlöpande överföring av information och kompetens i alla riktningar behövs för både den enskilda institutionens och sektorns professionella vidareutveckling. Dessutom kan detta skapa förutsättningar för konkret samarbete och förmedlade tjänster inom sådana specialområden där egen kompetens saknas eller där utförande i egen regi av andra skäl inte är bästa alternativ. När det gäller att ta emot förenings- och företagsarkiv bör naturligtvis utgångs-

punkten för Riksarkivet och landsarkiven i normalfallet vara att inte stå till förfogande så länge självklara institutionella alternativ finns tillgängliga inom det egna området.

–

För att återgå till underrubrikens fråga – är det helheten eller profileringen som gäller? För mig ligger ingen motsättning i frågan utan snarare dynamik. Bredd och särprofil kan förenas genom att eget arbete och egen kompetensuppbyggnad efter TAM-Arkivs förutsättningar kompletteras med förmedling av tjänster där så är möjligt. En ständig och öppen dialog om mål och medel skapar det utrymme för reflektion som krävs för att nå ett helhetsperspektiv. Detta är aldrig givet på förhand.

Nya böcker

Hanna Markusson Winkvist

Som isolerade öar. De lagerkransade kvinnorna och akademien under 1900-talets första hälft
(Stockholm 2003)

Tomas Lundenmark

En särskild historia. Berättelsen om SSR (Stockholm 2003)

Gunnel Svedberg

Omvårdnadstraditioner inom svensk psykiatrisk vård under 1900-talets första hälft
(Stockholm 2002)

Sune G Dufwa

Kön, lön och karriär. Sjuksköterskeyrkets omvandling under 1900-talet
(Göteborg 2004)

TAM-Arkiv

Box 6157 • 102 33 STOCKHOLM

Besöksadress: Västmannagatan 52

Telefon växel: 08-54 54 15 60

Telefax: 08-31 71 76

Postgiro: 487 40 99-7

E-post: tam-arkiv@tam-arkiv.se

Hemsida: www.tam-arkiv.se